

Semblança de

Jordi Roca i Tubau

per Joan Cuscó i Aymami

"L'art no és pas un plaer ni un repós. És un treball".

Anna Pavlova

Vull ésser Pintor.

Aquesta és la seva voluntat. La seva fita. Simplement això: pintor.

I fa més de trenta anys que dibuixa i pinta sense pausa. En són testimoni les persones que d'una manera o altra estan a prop seu. Certament, té un doll d'obra feta.

Durant la seva cursa plàstica ha anat per camins de recerca, dedicant-hi un insistent afany d'estudi, d'investigació a cadascuna de les tècniques i tendències emprades. Està ple d'inquietuds. Una empaita l'altra... És un treballador nat i un tossut de mena. Mai no ha escoltat cants de sirena: és home de terra ferma. Té caràcter. La seva liberalitat està basada, paradòicament, en un racionalisme absolut. Ell, diu:

-A la fera renitent que porto dins, cal imposar-li disciplina.

El motiva una dèria: "Arribar a ésser Pintor amb el tarannà dels homes de la nostra terra".

Jordi Roca -jove ell, madur ell- té una empremta tangible.

-En el camp de l'Art jo no crec en límits ni en temps ni espai, però sí crec en quelcom que sento i no sé expressar, quelcom que portem dins nostre els catalans de soca arrel i que voldria que aflorés com un doll d'aigua clara. En assolir-ho hi dedicaré tota la meua vida.

Aquesta és potser bona part de la seva filosofia. O de la seva dèria. I no es pot pas dubtar que ell té la seva raó, una irrevocable raó.

-Vull ésser un pintor de casa nostra.

Aquesta divisa que sembla tan simple, tan concreta aparentment pels ulls d'altri, no ho és pas per ell, que, contràriament, no limita ni regateja temps ni espai. Jo diria que està buscant i lluitant per assolir (agafa't fort!) el res.

-Però el res, ben mirat, equival al tot -diu. Aquesta és una definició del Tao-Te-King.

Jordi Roca va néixer al bressol de Catalunya: Ripoll, el 23 de gener de l'any 1933. Des del 1949 està arrelat a Sabadell. És, doncs, un sabadellenc de dalt a baix... El seu mestre fou Manuel Rallo a qui deu tot el bagatge plàstic que sap.

-En Rallo fou el primer home que m'ensenya a pensar -ha dit.

I una vegada trencat de forma natural el cordó umbilical que l'unia amb el seu professor, ha seguit vers nous horitzonts, estudiant, buscant, descobrint, sempre adelerat i amb una constància tenaç. Res no el distreu, res no el mimitza, ni tampoc no es casa amb res... És un solitari dins d'un món on s'esforça en sintetitzar-ho tot. Per ell mateix ho anirem descobrint.

Estem en el seu estudi. Tot està en funció del treball que a diari hi executa. Res de fastuós. Tot és necessari. Les parets són de color blanc, que es descobreix entre els espais de quadres... Un retrat de Picasso presideix l'estudi.

-L'Avi em vigila -diu, referint-se afectuosament al mestre.

En el cavallet hi ha una tela. A prop, la paleta del pintor. Sòbria de colors: vermell, negre i blanc. De la barreja dels pigments en fa sortir un color rosat, eteri...

La seva obra té uns temes monogràfics: La Dona, Catalunya, Els Esclaus, Les Laies... Tot pintat en tres colors, que dic.

-No -em rectifica. Amb un sol solor. El negre i el blanc no són colors. Però no obstant, la meua pintura difereix molt d'ésser monocroma... El negre és la negació de l'ombra i el blanc la negació de la llum... Empro el color vermell per la senzilla raó que està al bell mig de l'escala empírica-cromàtica i a més a

més perquè sento dins meu que el vermell és el meu color. Velàzquez ja usà aquesta gama per a pintar el cèlebre retrat del Papa Innocenci X, G. Battista Pamphili.

Hi ha una pausa que penja a l'ambient.

-Pintar, solament per a pintar -segueix dient- crec que no val la pena. Entenc que pintar és un mitjà de comunicació envers la comunitat i per la comunitat.

En Jordi està assegut al balancí que l'ajuda a bressolar les seves idees; mirant la seva testa, se'm suggereix demanar-hi que parli de la disciplina del retrat.

-És una disciplina com una altra -diu. Fins avui m'he triat els models, els personatges, millor dit... El retrat em serveix per a sotmetre'm, em serveix per a ésser concret, precís, em serveix per estudiar l'interior de les persones que tinc al davant. Cal dir que el retrat no és pas un gènere caduc com diuen determinats vaticinadors. El que passa és que la manca de pintors fa que els bons retratistes siguin escassos, fins i tot jo diria que inexistent. Retratar no és pas copiar el model que tenim al davant; retratar és interpretar, treure de l'anonimat aspectes que són visibles però que a simple vista no veiem. Trasalladar la personalitat de l'individu al llenç és feina abastament seriosa. No hi val que s'hi assembli o bé que faci bonic... Cadascú s'hi ha de veure, s'hi ha de sentir... El retrat no és pas un espill: és ell mateix. Els grans retrats de tots els temps hem de reconèixer que poques vegades han estat obres complertes. En el retrat hem d'ésser seriosos i conseqüents.

Jordi Roca l'hem vist manta vegada en actes públics en els quals ell, assegut i amb la carpeta de dibuix sobre les cames, realitza esbossos dels protagonistes de l'acte. El llapis d'en Roca capta diferents instantànies. Ell dibuixa molt, en síntesi, i per això ens explica:

-El dibuix és disciplina indispensable, en la qual no es pot pas amagar l'ou, com vulgarment es diu. El dibuix no solament és l'esquelet sinó que és també l'ànima de tota composició... D'un temps ençà s'ha menyspreat el dibuix, s'ha menyspreat tota la seva capacitat de comunicació i de bon fer que comporta l'obra ben feta... Per molt que dibuixis mai no hauràs dibuixat prou. La línia no menteix mai: s'assoleix la seva perfecció o no: així de planer... Hem de

rebutjar el tòpic d'això fa bonic, aquesta textura és maca, carai quina troballa... No. El fa bonic i tots aquests qualificatius no són altra cosa que mata-pintors... L'empremta, el temperament, la seguretat, la inquietud, el desig d'anar més enllà, tot això ho exigeix el dibuix. El dibuix és com una caligrafia pura, a través d'ella es pot llegir grafològicament tot l'estat anímic de l'individu... Em recordo dels anys passats a l'Escola Industrial, dibuixant amb guixos. Mai no donaré per tan ben empleat aquell temps...

Com si repengués l'alé, fa una petita pausa, dóna una lleu branzida al balanç, en un rítmic vaivé.

-D'un temps ençà, quan més dibuixo més necessitat tinc de fer-ho. Hem d'entendre que perquè la mà obeeixi el dictat del cervell cal practicar constantment i així, de vegades, tens la sorpresa que surti quelcom que et pot satisfer.

En Roca també ha practicat el gravat, però reconeix que és un novell.

-Com a gravador puc dir que sóc quasi autodidacta; a part d'unes lliçons, la resta m'ho he anat fent tot sol. He de reconèixer que és força apassionant... Els procediments que he emprat són: litografia, punta seca, linòleum i quelcom de xilografia. Tècnicament, cadascuna d'aquestes modalitats és complexa. Assolir l'ofici comporta molta dedicació. Domar d'una manera versàtil matèries tan dispars, requereix molta voluntat... El que més em complau és respectar la dicció, el llenguatge pur de cada tècnica.

També ha fet murals. Cal recordar que s'inicià com a pintor de parets als seus catorze anys. D'aquí, probablement, li ve la seva forta passió per la pintura mural. Ell diu:

-Seria feliç omplint llenços de paret d'un cap de dia a l'altre. I ser un pintor muralista no és pas empresa fàcil. Cal molta preparació i una visió clara del que és un mur; quina és la seva funcionalitat i quin és el seu contingut.

El Conseller de Cultura de la Generalitat, Joan Rigol, que va presidir la inauguració de la mostra "Gent de Sabadell", en un moment de la seva dissertació.

En Jordi, tot viatjant suaument amb el balanç, no deixa de mirar-te fixament, i fins i tot amb insistència, mentre parla o bé escolta... Dóna la impressió que vol entrar dins del seu interlocutor, com cercant una intimitat...

També cal dir que ha practicat el cartellisme, on ha obtingut alguns guardons. "He fet algunes coses en el camp del cartell", diu com aquell que fa entremaliadures...

A través de la finestra hom veu la silueta del teulam a la mitja llum de l'hora capvespral. La conversa és inescotable quan es tracta d'en Jordi Roca. Crec que moltes coses que hom pot relacionar-les amb ell tenen una substancial naturalesa: no tenen fi... I, com no, ha parlat de la terra.

-Em sento pagès, amb fortes arrels endinsades a la Terra. No solament perquè els meus pares i els seus progenitors han estat catalans, no tampoc perquè jo he nascut en una ciutat mil·lenària, ho sóc de TOT i per TOT. Per deixar de ser-ho caldria que em matessin... Però quedaria la meua obra. Ja mai no deixaré de ser-ho. Que quedi ben clar.

I és prou clar que ell no es deixa menar ni manar. Té un caràcter de ferro, però de ferro treballat a la farga...

Ara Jordi Roca ha estat novament notícia. Arran d'haver omplert les quatre sales de l'Acadèmia de Belles Arts des del 30 d'abril al 19 de maig amb 116 retrats. "L'ample ventall d'homes i dones que formen l'element viu de la meua ciutat", ha dit en el programa d'aquesta exposició que ha tingut per nom "Gent de Sabadell". Una mostra que ha estat força visitada, àdhuc comentada. Comentaris de tota mena. Ha estat bo i positiu que se n'hagi parlat. A més, se n'ha fet un llibre, del qual ja se li dedica un comentari en un altre espai d'aquestes mateixes pàgines, així com de l'exposició, raó per la qual m'eximeix de comentar-ho, però no del tot perquè almenys emeti un breu judici sobre aquest agosarat esdeveniment. Comparteixo l'opinió que aquesta galeria de retrats fets durant nou anys per En Roca és més psicològica que fisiològica. Ha estat, certament, una valentia i un mèrit exposar aquesta obra. Una obra que és una identitat.

El 1961 il·lustrà el llibre de Joan Sallarès "Jardí de nois i noies"; "La vila de Sentmenat vista per un poeta i un pintor" (1983) i "Hommage à Louis Aragon" (1984).

Un aspecte del públic que omplena l'Acadèmia de Belles Arts, atent a les paraules del Conseller de Cultura de la Generalitat.

Perfil

És tramuntana, xaloc, garbí, llevant,
ponent...

Flamejant.

Il.luminat.

Porfidiós.

Sap -i no ho sap- el que vol.

I no dol.

Ell s'encara al futur, en un repte
constant....

I donant fil al seu estel...

(Del llibre "62 Ceballuts")

Questionari "PROUST"

- El principal tret del meu caràcter?
-Extravertit, autocrític i profundament fidel a la Nostra Terra.
- La qualitat que prefereixo en un home?
-Intel.ligent, creatiu i conseqüent.
- La qualitat que prefereixo en una dona?
-Intel.ligent, creativa i conseqüent.
- Allò que més estimo en els amics?
-La fidelitat.
- El meu principal defecte?
-La tossuderia.
- La meva ocupació preferida?
-Pintar, pintar i pintar.
- El meu somni de benestar?
-Treballar en el camp de l'Art fins el darrer dia de la meva vida.
- Quina fóra la meva pitjor desgràcia?
-Quedar-me sense mans.
- Què voldria ser?
-Pintor amb majúscula.
- On desitjaria viure?
-En una masia de pagès convertida en estudi.
- Quin color prefereixo?
-El vermell.
- Quina flor prefereixo?
-La rosa vermella.
- Quin ocell prefereixo?

- La cadenera.
- Els meus autors preferits en prosa?
-Josep Pla, Azorín, André Maurois, Txéjov, Rabindranath Tagore...
- Els poetes preferits?
-Joan Vinyoli, Espriu, Martí i Pol, Joan Oliver, Garcia Lorca, León Felipe.
- Els herois de ficció?
-El Quixot.
- Les meves heroïnes de ficció?
-Cap.
- Els meus compositors preferits?
-Wagner, Beethoven, Pau Casals, Grieg, Raxmaninov, Granados..
- Els pintors predilectes?
-Picasso, Miquel Angel, Goya, Miró, Nonell, Modigliani...
- Els meus herois de la vida real?
-Els astronautes
- Les meves heroïnes històriques?
-Madame Curie, Penèlope...
- Els noms que prefereixo?
-Mireia, Maite, Jordi, Marc...
- Què detesto més que res?
-La ignorància i la pèrdua de la identitat.
- Quins caràcters històrics menyspreo més?
-Els dictadors.
- Quin fet militar admiro més?

- Aquells en que els pobles lluiten per la seva independència.
- Quina reforma admiro més?
-Les que enalteixen els Drets Humans.
- Quins dons naturals voldria tenir?
-Esperit creatiu, però en grau superlatiu.
- Com m'agradaria morir?
-No m'importa, amb tal d'arribar a la fita que m'he proposat.
- Estat present del meu esperit?
-En pau amb mi mateix.
- Fets que m'inspiren més indulgència?
-Els que els pobles porten a terme per defensar la seva identitat.
- El meu lema?
-Treballar més i més per assolir la perfecció desitjada.

- Com sóc?
-Crec que sóc un home que té una dèria superior a les seves possibilitats. Persegueixo una quimera des de fa molts anys: arribar un dia a ser Pintor. Voldria tocar de peus a terra, però no puc. (Tampoc sé si vull...) Hi ha un adagi grec que hindú, que diu: "Per a clavar una fletxa al vell cim del Himalata, cal apuntar al sol". Jo apunto al sol.
- (I no ho fa pas des de la lluna...)

Restaurant

Marcel

Joan Maragall, 6 i Advocat
Cirera, 38
(Plaça del Gas)

Telèfon 725 23 00 SABADELL

 CLASSIC
 club

Sant A. M.ª Claret, 2
Tel. 725 01 26 - SABADELL